

Nieuwe kroniek van de Beemster

V.S.E. Falger | C.A. Beemsterboer - Köhne
A.J. Kölker

Nieuwe kroniek van de Beemster

De Beemster historie voor het eerst compleet

Onze polder, het Werelderfgoed Beemster, viert komend jaar zijn 400-jarig bestaan. En tegelijk met dit historische jubileum verschijnt de *Nieuwe kroniek van de Beemster*. Voor het eerst in 400 jaar een prachtig geïllustreerd uitvoerig overzicht van de unieke geschiedenis van ons woon- en werkgebied. Van de allereerste prehistorische vondst en sporen naast het middeleeuwse riviertje *Bamestra*, via de voorbereidingen voor de droogmaking, naar de eerste bewoners in de vroege 17e eeuw, tot en met het nieuwe millennium. Deze brochure biedt u een voorproefje op ware grootte van deze bijzondere geschiedschrijving.

Een geschiedenis van Beemsterlingen

De historie van de polder is natuurlijk vooral de geschiedenis van z'n bewoners. Waarom moest onderwijzer Symon op 19 november 1765 halsoverkop 'voor altoos' de Beemster verlaten? Hoe vierden we in 1887 het 275-jarig bestaan van de polder? En waarom sprak men op 14 juli 1983 aan de Jisperweg bezorgd over 'Noord-Hollandse koeien met Amerikaanse uiers'? Elke dag in de Beemster geschiedenis die iets opmerkelijks bracht, komt in de *Nieuwe kroniek* aan de orde. Een feest van herkenning én van verwondering voor iedereen die zich met de polder verbonden voelt.

De 17e en de 18e eeuw verhelderd

De *Nieuwe kroniek van de Beemster* is echter meer dan een overzicht van grote en kleine gebeurtenissen. Originele teksten en Oudnederlandse begrippen zijn in modern Nederlands vertaald.

De vroegmoderne geschiedenis van de Beemster, die loopt tot de Franse tijd (1795), is daardoor nu toegankelijker dan ooit. De 17e, 18e en 19e eeuw worden bovendien rijk geïllustreerd met veel afbeeldingen die weinig bekend zijn en andere die soms voor het eerst worden afgedrukt.

Een gedetailleerd beeld van de oorlogsjaren

De bekende 'oude' *Kroniek van de Beemster* door dr. A.J. Kölker uit 1981 was de belangrijkste bron van informatie bij de samenstelling van de *Nieuwe kroniek*. Maar een paar cruciale perioden bleven in dit werk onderbelicht. Zoals de 20ste eeuw na 1935, en dan met name de Tweede Wereldoorlog.

In de *Nieuwe kroniek van de Beemster* leest u nu het meest uitvoerige verslag van de polder in oorlogstijd en in de eerste jaren daarna, gebaseerd op bronnen die tot op heden niet of nauwelijks aan het woord kwamen en met tal van weinig bekende afbeeldingen. U krijgt een gedetailleerd, chronologisch en indringend beeld van deze moeilijke jaren.

Tot en met het heden

In de tijd tussen 1950 en 1980 zien we een snelle agrarische modernisering en vanaf de jaren '70 relatief grootschalige nieuwbouw, aandacht voor verkeersveiligheid en ontwakende burgerparticipatie. Al deze ontwikkelingen worden nauwgezet beschreven, tot en met de toekenning van de belangrijke werelderfgoedstatus in 1999. En ook de jongste periode komt aan bod, inclusief de recente discussie over de bestuurlijke vorm waarin de gemeente Beemster de toekomst ingaat: in een fusie met andere groene plattelandsgemeenten in Laag-Holland, of in samenwerking met het grote en sterke Purmerend?

Opmerkelijk detail: al op 19 januari 1920 werd over de relatie met Purmerend fel gediscussieerd!

R E S E R V E E R N U

Achterin deze folder en op www.serendipity-books.nl vindt u nog uitgebreidere informatie over de *Nieuwe kroniek van de Beemster*.

Het boek telt ruim **400 pagina's** en gaat bij voorintekening **□ 37,50** kosten.
Verschijningsdatum: **maart 2012**.

Op de achterpagina van deze folder leest u hoe u de *Nieuwe kroniek van de Beemster* in bezit krijgt, en historisch optimaal geïnformeerd het jubileumjaar ingaat!

13 juli: Met de burgemeesters van Edam, de dijkgraaf en heemraden van de Zeevang en de burgemeesters van de heerlijkheid Oosthuizen sluiten de bedijkers een overeenkomst inzake de verlegging van de Beemsterdijk door de Zeevang heen bij Hobrede.

7 augustus: Men besluit de oude dijk van Spijkerboor naar de Rijk te laten vervallen en een nieuwe dijk aan te leggen over het oude land van de Rijk, ongeveer 400 roeden lang. De nieuwe dijk wordt begroot op f 24.704,-, terwijl de oude f 24.300,- zal gaan kosten. Het voordeel moet men echter zoeken in het feit dat de nieuwgeplande dijk over oud land zal lopen en dus steviger en sneller gerealiseerd kan worden. De nieuwe dijk zal bovendien rechter worden en een winst van een morgen extra opleveren.

In de loop van augustus worden deze werken aanbesteed als ook nog enige resterende werken onder Oosthuizen en Avenhorn. De voorlopige sluiting komt nu snel tot stand en de uitmaling kan beginnen.

1611

3 januari: De bemaling is nu zo ver gevorderd dat op de laagste plaatsen nog maar 6 voet water staat. Door de strenge vorst kunnen de landmeters aan de gang met meten en peilen om aan de hand van deze gegevens te bezien hoe de molens verplaatst, verhoogd en eventueel uitgebreid zouden moeten worden. Bij deze gelegenheid wordt een nieuwe kaart van de Beemster getekend waarop “4 wegen in de lengte en 4 in de breedte met 5 togten in de lengte en 5 in de breedte” gebracht worden.

maart: Besloten wordt de bovenkomende grond meteen met “hooikrok” [fijn afval van hooi waarin veel graszaad zit] te bezaaien.

juni: Het water is nu zo ver gezakt dat men met de aanleg van sloten en wegen kan beginnen. Leeghwater schrijft nog over deze periode: “Doen de Beemster ten naaste by droog was, zodat men daar niet langer met schuiten over-

4 juli 1612: Bezoek van beide prinsen aan de Beemster op 4 juli 1612. Of dit bezoek ook werkelijk heeft plaatsgevonden is niet zeker aangezien de enig bekende bron Leeghwaters Kleyne chronyke uit 1649 is. Dit schilderij is een 19e eeuwse verbeelding van het bezoek die niets overlaat van de modderpoel die de net drooggevallen Beemster op die datum zal zijn geweest. (Foto: C. de Gooijer)

gezonden en op het punt van vertrek staat. De secretaris heeft alle boeken overgenomen, gecontroleerd en in orde bevonden. Opvolger wordt Jan Karseboom.

1764

5 september: Mr. Jacob Wormer, penningmeester van de polderomslagen, is in juli jl. overleden. Cornelis van Neck heeft gesolliciteerd en wordt heden door de Hoofd-Ingelanden benoemd. Er zitten wat haken en ogen aan deze benoeming. Omdat hij minderjarig is, dat wil zeggen nog geen 25 jaar, moet zijn vader Mr. Willem van Neck, oud-burgemeester en raad in de vroedschap te Purmerend als ook ontvanger van de gemenelandsmiddelen [gewestelijke belastingen], een akte van bevestiging geven, waardoor hij hem ontslaat uit de ouderlijke macht en hem zelfstandig verklaart. Deze akte wordt voor notaris K. Schoorl Jansz op 14 september opgemaakt. Eveneens maakt deze notaris op 1 oktober een akte op waarin mr. Willem zich borg stelt voor zijn zoon voor een bedrag van 6000 gulden. Ook stelt Geertruid Maidenberg, moeder van Cornelis, zich borg voor dit bedrag, alsook mr. Lourens Peereboom, oud-burgemeester en raad in de vroedschap en secretaris van Purmerend, tevens dijkgraaf van de Wijde Wormer.

1765

11 april: Pieter Waligsz. Decker, die “door hooge jaaren buyten staat gesteld is sijn ambagt verder te kunne voortsetten en dus de Beemster voor het ordinaris werk van rietdekken bedankt heeft” wordt ontslagen, maar zal een wekelijkse uitkering van f 3,- ontvangen uit de kas van de gemene omslagen. Opvolgers mogen hieruit echter geen conclusies trekken.

30 april: Grietje Gerrits bedankt als turftonster in de Klaterbuurt en wordt opgevolgd door Grietje Thijs, huisvrouw van Claas Jonker. Vandaag legt ze de eed af in de handen van de baljuw.

19 november: Met de onderwijzer van de bijschool op de hoek van de Jisper- en Volgerweg heeft men niet veel geluk. Deze Symon heeft zich “schuldig gemaakt aan zeer onrustig, slegt en aanstotelijk gedrag”. Besloten wordt hem heden “de Beemster voor altoos te ontzeggen”. Binnen acht dagen moet hij de Beemster verlaten.

Op 20 augustus 1763 tekent Dirk van der Burg (1723-1773) met pen en penseel in grijs over schets in loodstift naar het leven dit gezicht op de Beemster kerk vanaf de Rijperweg. Geheel rechts 't Landje en het met aankondingen behangen 'Heerenhuis', wat we nu het gemeentehuis zouden noemen. Het houten huis links onder de kerk is de helft van het houten huis dat daar nog steeds staat. Vergelijk de tekening van C.E. Tersmitten, afb. 108. Afmetingen: 11.8x19 cm. (Foto: Noord-Hollands Archief, Haarlem)

1887: Met een allegorie op de Landbouw liet men in dit jubileumjaar blijken goed te beseffen welke economische betekenis de agrarische sector in de polder had. (Foto: M.L. Slot-Dekker)

24 en 25 augustus: “Op verschillende plaatsen in deze uitgestrekte gemeente had men Woensdag 24 Aug. overal versieringen aangebracht voor het tweedaagsch feest, dat de Beemster viert ter herinnering aan haar 275-jarig bestaan. Het eerst waren de schoolkinderen aan de beurt, die Woensdagmorgen tussen 8 en 9 uur, ten getale van ruim 800, uit alle hoeken van de polder per rijtuig naar de Middenbuurt werden vervoerd. Daar aangekomen, begaven zij zich met een flink corps muzikanten aan het hoofd, in optocht naar de woning van den burgemeester, wien ze een feestgroet toezongen; vandaar ging een 40-tal naar de herv. kerk, waar ze onthaald werden, terwijl de overigen gelegenheid hadden zich in de draaimolen of bij de poppenkast te vermaken. ’s Avonds was er bal champêtre en werden er tableaux-vivants gegeven door de gymnastiekers.

Donderdagmorgen was alles in beweging om de optocht, voorstellende het bezoek van Prins Maurits en Frederik Hendrik aan de Beemster bij te wonen. Overal waar de optocht voorbij kwam, werd hij door de grote menigte luid toegejuicht. En hij verdiende dat, want behalve de keurige costumes, trokken vooral twee wagens de aandacht; op de eene was namelijk een windmolen, op de ander juist een

1612 — 1887.

HARDDRAVERIJ
TER GELEGENHEID VAN HET
275-Jarig Bestaan van „de Beemster.”

N.	HEERJEN	Van de heren	COËN	GELOOF.	BEDEUT.
1	P. Kuyper	Jan	Deert	Maria	E. Kuyper
2	A. de Waard	Jan	Berthe Van	Jan	H. de Waard
3	A. Kuyper	Wim JH.	Zwart	Jan	C. Kuyper
4	E. Dijksterhuis	Pieter	Deert	Maria	J. Dijksterhuis
5	J. Brouwer	Albida	Deert	Maria	E. Brouwer
6	E. Van der Meer	Jan	Deert	Maria	D. Van der Meer
7	E. Van der Meer	Jan	Deert	Maria	J. Van der Meer
8	J. Dijksterhuis	Pieter	Deert	Maria	E. Kuyper
9	H. Jansen G.	Jan	Deert	Maria	F. Jansen G.
10	J. Scholten	Jan	Deert	Maria	J. Scholten
11	J. Dijksterhuis	Jan	Deert	Maria	J. Dijksterhuis
12	H. Jansen G.	de Kint	Deert	Maria	F. Jansen G.
13	J. van der Meer	Jan	Deert	Maria	E. van der Meer
14	J. de Wit	de Jongh	Deert	Maria	J. de Wit
15	A. de Waard	Jan	Deert	Maria	H. de Waard
16	J. Ward	de Bont	Deert	Maria	C. Ward J.
17	E. Tordella	de Jongh	Deert	Maria	D. Tordella
18	H. Dijksterhuis	de Flager	Deert	Maria	H. Dijksterhuis

Prijs 25 Cents.

Harddraverij ter gelegenheid van 275-jarig bestaan van de Beemster. (Foto: Waterlands Archief, Purmerend)

14 juli 1983: Hulde voor 'Juliana 44', de Westbeemsterse grootproducente melk. (Foto: Hans van Weel)

16 juni: De commissie Ruimtelijke Ordening geeft de Nederlandse Aardoliemaatschappij toestemming om door te gaan met een proefboring op de locatie Beemster DWD aan de Havermeerdijk vlak bij Rijksweg 7. Aan het eind van het jaar zal worden begonnen met een proefboring naar aardgas.

14 juli: Huldiging van de Westbeemsterse 'Juliana 44', de 250° zwartbonte melkkoe in Nederland met meer dan 100.000 kg productie. Dit was aanleiding voor tal van genodigden om bij de heer P.J. Conijn aan de Jisperweg de hele Noord-Hollandse melkveehouderij feestelijk, maar ook bezorgd t.a.v. de hele melkveefokkerij, toe te spreken. Het streven naar "een Noord-Hollandse koe met Amerikaanse uiers" loopt het risico de nu nog gezonde basis onder de veefokkerij te ondermijnen. Over de nieuwe ontwikkeling was niet iedereen enthousiast. Het Holstein-Frisian type dat tussen 1860 en 1885 werd ontwikkeld en naar Amerika werd geëxporteerd, leverde een grotere melkproductie op. In de 80er jaren heeft zich een ommezwaai in de melkveehouderij afgetekend in verband met de achtergebleven melkproductie waardoor men door middel van studiereizen naar Amerika nieuwe inzichten verwierf met betrekking tot koeien met een hogere melkproductie.

26 juli: Minister Rietkerk van Binnenlandse Zaken vindt Beemster en Zeevang te klein om als gemeenten zelfstandig te blijven en wil de herindeling (samen met die van Landsmeer en Oostzaan) tegen de wens van GS van Noord-Holland toch doorzetten. De minister houdt vast aan een minimumgrens van 10.000 inwoners.

18 augustus: B en W van Beemster zijn het niet eens met de dreigende aanwijzing van een locatie voor woonwagens, zoals GS van Noord-Holland voornemens zijn. De gemeente deed immers al een voorstel (nabij het volkstuinencomplex en de manege), en daarbuiten is moeilijk wegens het plattelandskarakter van de gemeente Beemster.

18 augustus: Nader onderzoek verlangd naar de haalbaarheid van een grote B en W-supermarkt in Middenbeemster in het pand van garage Schoon. De raadscommissie is verdeeld en niet enthousiast: concurrentie met de bestaande middenstand en parkeerproblemen vormen de grootste bezwaren.

23 september: Het Mobil-benzinestation aan de RW 7 Hoorn-Amsterdam wordt herhaaldelijk overvallen. Volgens eigenaar Chris Kochheim uit Oosthuizen valt er nauwelijks nog winst te maken door de schade die niet meer door de verzekering wordt gedekt.

28 september: Het College van GS stelt Provinciale Staten van Noord-Holland voor om het oorspronkelijke voornemen Beemster en Zeevang zelfstandig te laten, te laten vallen. De Statencommissie Bestuurlijke Organisatie buigt zich op 6 oktober over dit voorstel en waarschijnlijk wordt de zaak in de Statenvergadering van november behandeld.

29 september: Het pleidooi van L. Duijn (CDA) voor een fietspad langs de Rijperweg van Middenbeemster naar De Rijp levert de waarschuwing op dat dat een langdurige en kostbare zaak wordt.

GEGEVENS:

Subsidies	Prins Bernhard Cultuurfonds Boekenfonds Elisabeth Grent
Sponsors	
ISBN	
Formaat	21 x 29,7 cm (A4)
Oplage	1000
Omvang	ruim 400 pagina's
Illustraties	ruim 325, zo veel mogelijk in kleur
Registers	bronvermelding, persoons-, onderwerps- en geografische registers
Band	gebonden, harde band (full color bedrukt)
Auteurs teksten	Dr V.S.E. Falger, C.A. Beemsterboer-Köhne, Dr A.J. Kölker
Annotaties tot 1850	Dr K.W.J.M. Bossaers
Bibliografie	Dr V.S.E. Falger
Fotografie	M.L. Slot-Dekker
Beeldredactie	C.A. Beemsterboer-Köhne, M. Slot-Dekker
In samenwerking met	Waterlands Archief, Purmerend
Eindredactie	Dr V.S.E. Falger © 2012 auteurs p/a V.Falger@gmail.com
Productie	Drukkerij Vis Offset, Alphen aan den Rijn
Distributie	Antiquariaat Serendipity, Middenweg 161, 1462 HJ Midden-Beemster
Publicatiedatum	februari 2012
Prijs	bij intekening tot 10 januari 2012 ☐ 37,50, daarna ☐ 45,00
Verzending	tegen het dan geldende pakkettarief plus verpakking
Contact	serendipity.book@telfort.nl

INTEKENFORMULIER

(intekenen kan uitsluitend met dit formulier of per e-mail)

Ondergetekende bestelt ..... exemplaar/exemplaren van de *Nieuwe kroniek van de Beemster* tegen de intekenprijs 37,50 per stuk.

Ik wil mijn naam en woonplaats **WEL** **NIET** vermeld hebben in de lijst van intekenaars.

Naam: ..... Adres: .....

Postcode: ..... Woonplaats: .....

E-mail: ..... Handtekening: .....
(wordt alleen gebruikt voor mededelingen over dit boek)

Na bericht van verschijnen kom ik het boek ophalen bij Antiquariaat Serendipity, Middenweg 161, Midden-Beemster: **JA** **NEE**

(NB: teneinde de prijs zo laag mogelijk te kunnen houden is het boek *uitsluitend* op dit adres verkrijgbaar)

Na bericht van verschijnen het boek s.v.p. opsturen naar bovenstaand adres: **JA** **NEE**

Indien ander adres, s.v.p. hier opgeven: .....

.....
.....

Nieuwe kroniek van de Beemster

Is een niet-commerciële uitgave van Antiquariaat Serendipity in Midden-Beemster, samengesteld in nauwe samenwerking met het Waterlands Archief in Purmerend en gerealiseerd door Uitgeverij Canaletto in Alphen aan den Rijn.

Verschijningsdatum: maart 2012.

Intekenen tot 10 januari 2012: zie binnenzijde.

INHOUD

- Voorwoord
- Inleiding en verantwoording van aanpak
- Chronologie van prehistorie tot 2012
- Gebruikte bronnen, chronologisch
- Verantwoording herkomst illustraties
- Personenregister
- Onderwerpsregister
- Geografisch register
- Bibliografie
- Bibliografisch trefwoordenregister
- Lijst van intekenaars

Meer informatie: www.serendipity-books.nl

E-mail: serendipity.books@telfort.nl

Eindredacteur: V.Falger@gmail.com

Intekenformulier opsturen naar:

Postzegel

Antiquariaat Serendipity

Middenweg 173

1462 HJ Midden-Beemster

Nieuwe kroniek
van de
Beemster

V.S.E. Falger | C.A. Beemsterboer-Köhne
A.J. Kölker